

8. KIYMETLİ MADENLER VE KIYMETLİ TAŞLAR PIYASASI

Giriş

✈ Tarihsel Gelişim ve Dönüşüm

- **1993:** 32 Sayılı Karar'da yapılan değişikliklerle altının fiyatı, ithalatı ve ihracatı serbest bırakıldı. İstanbul Altın Borsası'nın (İAB) hukuki altyapısı kuruldu.
- **26 Temmuz 1995:** Dünyanın ilk spot altın borsası olan **İstanbul Altın Borsası** faaliyete geçti.
- **3 Nisan 2013:** 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile İAB ve İMKB kapatılarak **Borsa İstanbul A.Ş. (BIST)** kuruldu. Bu işlemler BIST bünyesindeki *Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası Bölümü*'ne devredildi.

📁 Mevzuattan Kaynaklanan Kritik Görev ve Süreler

Borsa İstanbul, sadece bir alım-satım platformu değil, aynı zamanda devlet adına denetim ve saklama görevi üstlenen regülatif bir kurumdur:

- **İthal Edilen Altının Borsaya Teslim Zorunluluğu (3 İş Günü):** Yetkili üyelerce ithal edilen standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenler, **3 iş günü** içinde Borsaya teslim edilmek ve burada satılmak zorundadır.
- **Yerli Cevher Üretimi (7 İş Günü):** Yurt içinde cevherden üretilen kıymetli madenler, yerli rafinerilerde işlendikten sonra **7 iş günü** içinde Borsa kasasına teslim edilerek işleme açılmalıdır.
- **TCMB Zorunlu Karşılıkları:** Bankaların TCMB nezdindeki zorunlu karşılık altınları, fiziki olarak Borsa İstanbul kasalarında saklanır.
- **Kimberley Süreci (Ham Elmas Yetkisi):** BIST, Türkiye'nin ham elmas ithalat ve ihracat otoritesidir. Sahte veya "kanlı elmas" ticaretini önlemek adına sertifika kontrolü ve onayını yürütür.

📁 İşlem Gören Piyasalar ve Yatırımcı Hakları

Borsa bünyesinde üç temel alt piyasa bulunur:

1. **Kıymetli Madenler Piyasası:** Altın, gümüş, platin ve paladyum üzerine fiziki ve \$T+0\$'dan \$T+120\$'ye kadar valörlü işlemler yapılır.
2. **Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası:** Kıymetli madenlerin ödünç verilip alınabileceği işlemler yürütülür.
3. **Elmas ve Kıymetli Taş Piyasası:** Başta elmas olmak üzere kıymetli taşların organize ticaretine imkan tanır.

💡 Bireysel Yatırımcılar İçin Önemli Not:

Bireysel yatırımcılar da Borsa üyeleri (bankalar, aracı kurumlar vb.) aracılığıyla bu piyasada altın, gümüş, platin ve paladyum alıp satabilirler. En büyük avantajlardan biri de, dışarıdan alınan kıymetli madenlerin dahi (Borsadan satın alma şartı olmaksızın) güvenli bir şekilde **Borsa İstanbul kasalarında saklanabilmesidir.**

8.1. Kıymetli Madenler Piyasası

8.1.1. İşlem Yöntemi

Piyasada işlem yapma yetkisi verilenler emirlerini, belirlenen fiyat ve işlem limitleri dahilinde ve risk yönetim kuralları çerçevesinde, işlem salonunda bulunan temsilcileri aracılığı ile veya uzaktan erişim yoluyla internet üzerinden İşlem Sistemine (Kıymetli Madenler İşlem Platformu - KİT) aktarırlar. İşlem yapma yetkisi verilenler, belirlenen sertifikasyon koşullarını sağlamak şartıyla İşlem Sistemine bir arayüz ile kendi işlem sistemlerini FIXAPI ile entegre edebilir.

Sistem tamamen "**Fiyat ve Zaman Önceliği**" kuralına göre çalışır.

KMP'de **sürekli işlem yönteminin** uygulanması esastır. Sürekli işlem yöntemi, sisteme iletilen emirlerin Borsa tarafından belirlenen işlem süreleri boyunca sürekli bir şekilde, öncelik ve işlem kurallarına uygun olarak farklı fiyat seviyelerinden eşleştirilmesi yöntemidir. Sürekli işlem seansının içinde belirlenmiş olan bir zaman diliminde **tek fiyat yöntemi** ile emir toplanabilir.

	Sürekli İşlem Yöntemi	Tek Fiyat Yöntemi
Eşleştirme	Farklı fiyat seviyelerinden anlık eşleşme.	Belirli bir fiyattan toplu eşleşme.
Süreç	Sürekli (gün boyu).	Emir toplama + Fiyat belirleme aşaması.
Esneklik	Emirler anlık değiştirilebilir/iptal edilebilir.	Fiyat belirleme aşamasında değişiklik yapılamaz.
Sınırlama	Geniş ürün yelpazesi.	Sadece standart 1 kg altın .
Valör	Çeşitli (T+0'dan T+120'ye kadar).	Sadece T+0 .
Fiyat Birimi	Ürün bazlı (USD/ONS, TRY/GR vb.).	Sadece USD/ONS .

8.1.2. Borsa İstanbul KMP Seans ve Takas Çizelgesi

Seans / İşlem Türü	Saat Aralığı	Notlar
Spot Piyasa (Sürekli İşlem)	08:00 – 16:00 16:00 – 16:10 16:10 – 23:45	sürekli işlem Gün sonu işlemleri Sürekli işlem (16:00 – 16:10 arası kapalı)
Tek Fiyat Seansı	14:00 – 14:15	10 dk emir toplama, 5 dk fiyat belirleme. (Sadece 1 kg standart altın)
Fiksing İşlemleri	09:00 – LBMA Açıklanma Saati	Londra Altın Fiyatı (London Gold Price) bazlı.
Erken Takas	09:00 – 15:45	Yükümlülüklerin erken yerine getirilmesi.
Takas Son Saat	17:00'a kadar	Para ve kıymet teslimatı için son saat.

⚠️ Önemli Hatırlatmalar

- **Tek Fiyat Süreci:** Tek Fiyat Seansı süresince (14:00-14:15), Spot Piyasa seansına **15 dakika ara** verilir.
- **İşlem Kısıtları:**
 - Hafta sonları, resmi tatiller ve yarım günlerde (özel bir istisna belirtilmedikçe) işlem yapılmaz.
 - Yarım günlerde işlem saatleri **08:00 - 13:00** arasındadır.
- **Takas Kuralı:** Tek fiyat yöntemi ile yapılan işlemlerde valör sadece **T+0** (aynı gün) olarak uygulanır.

Bu zaman çizelgesi, özellikle gün içi likidite yönetimi ve emir girişleri için kritik öneme sahiptir. İşlem yaparken saat 14:00'da başlayan Tek Fiyat seansının Spot Piyasa'yı kısa süreliğine durdurduğunu dikkate almanızda fayda var.

8.1.3. Fiyat Birimleri

1. Fiyat Birimi ve Para Birimi Kuralları

İşlemlerin hangi para ve ağırlık birimiyle yapılacağı, ürünün türüne ve piyasa yöntemine göre kesin kurallara bağlanmıştır:

- **Standart Uygulama:**
 - **Türk Lirası (TRY):** Kilogram (KG) ve Gram (GR) bazında işlem görür.
 - **USD ve Euro (EUR):** Ons (ONS) bazında işlem görür.
- **İstisnalar ve Kısıtlar:**
 - **Mini Külçeler:** Sadece **TRY/GR** birimi kullanılabilir (TRY/KG kullanılamaz).
 - **Tek Fiyat ve Fiksing:** Bu özel seanslarda fiyat birimi **sadece USD/ONS** olarak kabul edilir.
- **Hassasiyet:** Tüm fiyat girişlerinde virgülden sonra **2 hane** zorunludur.

2. Standart Dönüşüm Katsayıları

Kilogram ve Ons arasındaki dönüşümlerde piyasa tarafından kabul edilen sabit katsayılar şu şekildedir:

Dönüşüm	Katsayı
1 Kilogram	32,1507465 Ons
1 Ons	31,1034768 Gram

3. Kritik Önem: Fiziki Takas ve Para Birimi Uyumu

- **Yükümlülük Eşleşmesi:** Bir işlem hangi para birimiyle (USD, EUR, TRY) yapılmışsa, takas yükümlülüğü de **aynı para birimiyle** yerine getirilmelidir.
- **Ürün Bazlı Takas:** İşlemin fiyatı hangi birimle (ons, kg, gr) belirlenmiş olursa olsun, **fiziki takas her zaman asıl ürünün kendi birimi üzerinden** (örneğin 1 kg'lık külçe ise 1 kg bazında) gerçekleştirilir.

8.1.4. Valör Süreleri

İşlem Türü	Valör / Süre Limiti	Detaylar
Tek Fiyat Emirleri	T+0	İşlem yapıldığı gün takas edilmelidir.
Fiksing İşlemleri	İzleyen 10 Takvim Günü	İleri tarihli emir girilebilir, ancak fiyat güncel sabah LBMA fiyatıdır.
Diğer Tüm Ürünler	İzleyen 120 Takvim Günü	Standart işlemler için 120 güne kadar valör seçeneği vardır.

8.1.5. Fiyat Adımları

Metal ve fiyat birimi bazında fiyat adımları aşağıdaki gibidir (Mini Külçe hariç):

Metal	Fiyat Birimi	Fiyat Adımı
Altın / Platin / Paladyum	USD/ONS veya EUR/ONS	5 Cent (0,05)
Altın / Platin / Paladyum	TRY/KG	1 Türk Lirası
Gümüş	USD/ONS veya EUR/ONS	1 Cent (0,01)
Gümüş	TRY/KG	10 Kuruş (0,10 TL)

8.1.6. Emir Tipleri

Piyasada temel emir tipi **Limit Fiyatlı Emir**'dir. Bu emirde;

- **Fiyat ve miktar** önceden belirlenir.
- Emrin tamamı anında gerçekleşmezse, gerçekleşmeyen kısım sistemde **pasif (bekleyen)** emir olarak kalır.
- Emir, geçerlilik süresi sonuna kadar piyasada bekleyebilir.

Sistem, en iyi fiyatı sunan tarafları eşleştirirken şu hiyerarşiyi takip eder:

- **Satış Emirlerinde Öncelik:** "Daha düşük fiyatlı" satış emirleri, "daha yüksek fiyatlı" olanlardan önce gerçekleşir. (Satıcı, en yüksek fiyatı veren alıcıyla eşleşmek ister).
- **Alış Emirlerinde Öncelik:** "Daha yüksek fiyatlı" alış emirleri, "daha düşük fiyatlı" olanlardan önce gerçekleşir. (Alıcı, en düşük fiyatı veren satıcıyla eşleşmek ister).
- **Zaman Önceliği:** Fiyatlar eşitse, sisteme **ilk girilen emir** önceliğe sahiptir.

⚠ Uyarı: Emrinizin **fiyatını veya miktarını değiştirdiğiniz anda**, o emir sistemde "yeni bir emir" olarak kabul edilir ve mevcut **zaman önceliğini kaybedersiniz**. Emir defterinin sonuna atılırsınız.

Emir girişinde, işlemin kime ait olduğunun beyan edilmesi zorunludur. Seçilebilecek hesap tipleri:

- **Portföy:** Üyenin kendi öz varlıkları ile yaptığı işlemler.
- **Müşteri:** Üyenin adına işlem yaptığı yatırımcılar.
- **Fon:** Yatırım fonları veya borsa yatırım fonları adına yapılan işlemler.

Üye Sorumluluğu: Üyeler, emir girişi sırasında yalnızca kendi nezdlerindeki müşteriler ve fonlar adına işlem yapma yetkisine sahiptirler.

8.1.7. Fiyat Limitleri

Fiyat limitlerinin belirlenmesinde karar verici merci **Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası (KMKTP) Direktörlüğüdür**.

Fiyat limitleri sabit değildir. Piyasadaki volatilitiyi ve küresel piyasalardaki (örneğin LBMA veya diğer global borsalar) anlık fiyat hareketlerini baz alarak sistem tarafından sürekli güncellenir.

Limitler sadece genel bir piyasa kısıtı değildir; **takas tarihine (valör)** göre de farklılaşır. T+0 işlemleri için belirlenen limitler ile T+120 vadeli işlemler için belirlenen fiyat marjları birbirinden farklı olabilir.

8.1.8. Emirlerin Değiştirilmesi ve İptali

Girilen emirlerin işleme dönüşmemiş kısımları değiştirilebilir veya iptal edilebilir.

Emrinizin miktarını veya fiyatını değiştirdiğinizde, sistem bu değişikliği **yeni bir emir** olarak algılar. Bu nedenle:

- **Miktar Artırımı:** Zaman önceliğini kaybettirir.
- **Fiyat Değişikliği:** (İyileştirme veya kötüleştirme fark etmeksizin) Zaman önceliğini kaybettirir.

💡 Emir Yönetimi İçin Kritik İpuçları

1. **Ücretsiz İşlem:** Emir değişikliği ve iptali, piyasa kuralları gereği **ücretsizdir**. Bu, piyasa koşulları değiştikçe emirlerinizi aktif bir şekilde güncellenmenize olanak tanır.
2. **Hesap Esnekliği:** Emir içerisindeki **hesap tipi ve hesap numarası** bilgileri, sistemde hiçbir kısıt olmadan serbestçe değiştirilebilir.
3. **Kısmi İptal:** Emrinizin sadece işlem görmemiş (bekleyen) kısmını dilediğiniz an iptal edebilirsiniz.
4. **Seans Kısıtı:** Bu işlemlerin "izin verilen seanslarda" yapıldığını unutmamalısınız. Örneğin, Tek Fiyat seansının "fiyat belirleme" aşaması gibi kısıtlı zaman dilimlerinde değişiklik yapılamaz.

8.1.9. Fiksing fiyatlı emirler ve işlemler

Fiksing fiyatlı emirler, fiyatın doğrudan Borsa İstanbul'da belirlenmesi yerine, Londra kıymetli maden piyasasında oluşan **LBMA sabah fiksing fiyatı** esas alınarak verilen emirlerdir.

1. Fiksing fiyatının dayanağı

Fiksing emirlerinde referans olarak **London Bullion Market Association (LBMA)** tarafından açıklanan sabah fiksing fiyatı kullanılır. Dolayısıyla işlemin kesin fiyatı, LBMA sabah fiyatının yayımlanmasından sonra belirlenir.

Bu emir türünde yatırımcı, doğrudan kesin bir altın fiyatı yazmak yerine LBMA sabah fiksing fiyatına eklenecek veya bu fiyattan çıkarılacak ABD doları tutarını sisteme girer.

2. Emirlerin valöre göre verilmesi

Fiksing emirleri, işlem sisteminde önceden tanımlanmış valör seçeneklerine göre verilir.

Valör, işlem sonucunda ödeme ve kıymetli maden tesliminin gerçekleştirileceği tarihi ifade eder. Yatırımcı veya piyasa üyesi, sistemde izin verilen valörlerden birini seçerek fiksing emrini iletir.

3. Fiksing işlemlerinin yapılamayacağı günler

Aşağıdaki günlerde fiksing işlemleri gerçekleştirilmez:

- Borsa İstanbul'da takas işlemlerinin yapılmadığı günlerde,
- LBMA sabah fiksing fiyatının açıklanmadığı günlerde.

Çünkü fiksing işleminin tamamlanabilmesi için hem referans alınacak LBMA fiyatının yayımlanmış olması hem de Borsa İstanbul'da takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi gerekir.

4. Kullanılabilen fiyat tipi

Fiksing üzerinden emir verme imkânı yalnızca **ABD doları fiyat tipi** için geçerlidir.

Başka bir ifadeyle Türk lirası veya avro fiyat tipi kullanılarak fiksing emri verilemez. Emirlerde fiyat farkı ABD doları cinsinden belirtilir.

5. Emir verme yöntemi

Fiksing emri verilirken öncelikle emir tipi seçilir. Daha sonra fiyat hanesine pozitif veya negatif bir ABD doları değeri girilir.

Bu değer, LBMA sabah fiksing fiyatına eklenecek veya bu fiyattan çıkarılacak tutarı gösterir.

Fiksing işlem fiyatı genel olarak şu şekilde hesaplanır:

İşlem Fiyatı = LBMA Sabah Fiksing Fiyatı ± Girilen ABD Doları Değeri

6. Fiksing emirlerinin temel özelliği

Normal limitli emirlerde yatırımcı kesin bir fiyat belirler. Fiksing emirlerinde ise kesin işlem fiyatı emir verildiği anda belli değildir. İşlem fiyatı, LBMA sabah fiksing fiyatının açıklanmasıyla kesinleşir.

Bu nedenle fiksing emri veren kişi, sabit bir fiyat yerine uluslararası referans fiyata göre işlem yapmayı kabul etmiş olur.

8.1.10. İşlem raporu

İşlem raporu, piyasa üyelerinin emirlerini normal emir defterine göndermeden, doğrudan belirli bir karşı üyeyi seçerek işleme dönüştürmelerine imkân sağlayan özel bir işlem yöntemidir.

Bu yöntemde işlem tarafları önceden belirlenmiştir. Emir, tüm piyasa katılımcılarının görebileceği genel

emir defterine iletilmez. Bunun yerine işlem raporu, seçilen karşı üyeye gönderilir.

İşlem raporunda takas brüt esaslara göre yapılır. Gönderilen işlem raporunun karşı üye tarafından aynen kabulü veya aynı şartlarda karşı üye tarafından ters yönde (alışa karşılık satış, satışa karşılık alış) işlem raporu girilmesi suretiyle işlem raporları işleme dönüşür.

İşlem raporunda öncelik kuralları uygulanmaz, üyenin takdirine ve tercihinine bağlı olarak işlem raporu gönderilir veya kabul edilir.

8.1.11. İşleme Konu Kıymetli Madenler

1. Standart ve Standart Dışı Kıymetli Madenler

Kıymetli maden	Standart kabul edilen saflık	Standart ürün şekilleri	Standart dışı kabul edilen saflık	Standart dışı ürün şekilleri
Altın	En az 995/1000	Bar, külçe	995/1000'den düşük	Külçe, bar, dore bar, granül, toz, hurda
Gümüş	En az %99,9	Bar, külçe, granül	%99,9'dan düşük	
Platin	En az %99,95	Bar, külçe	%99,95'ten düşük	
Paladyum	En az %99,95	Bar, külçe	%99,95'ten düşük	

Önemli: Sınır değerleri standart gruba dâhildir. Örneğin, 995/1000 saflıktaki altın standarttır; 994/1000 saflıktaki altın standart dışıdır.

2. Standart Bar ve Külçe Tipleri

Ürün tipi	Kabul edilen ağırlık veya özellik
Mini bar	1 gr, 2,5 gr, 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr, 100 gr, 250 gr ve 500 gr
Külçe	Tam olarak 1 kg
Large bar	1 kg'ın üzerinde külçe
Granül	Torba şeklinde ambalajlanmış, farklı ağırlıklardaki granüller

Madenlere göre kabul edilen tipler

Kıymetli maden	Mini bar	1 kg külçe	Large bar	Granül
Altın	✓	✓	✓	—
Gümüş	✓	✓	✓	✓
Platin	✓	✓	✓	—

Kıymetli maden	Mini bar	1 kg külçe	Large bar	Granül
Paladyum	✓	✓	✓	—

Standart kıymetli madenler içinde granül hâlinde işlem görebildiği açıkça belirtilen maden **gümüştür**.

3. Standart ve Standart Dışı Ürünlerin Karşılaştırılması

Karşılaştırma ölçütü	Standart kıymetli maden	Standart dışı kıymetli maden
Safılık	Belirlenen asgari safılık oranına eşit veya üzerindedir.	Belirlenen asgari safılık oranının altındadır.
Fiziki şekil	Genellikle bar ve külçedir; standart gümüş granül de olabilir.	Külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda olabilir.
Ağırlık standardı	Mini bar, 1 kg külçe ve 1 kg üzeri large bar tipleri bulunur.	Ürünlerin ağırlıkları ve şekilleri değişken olabilir.
Ayar raporu		Yetkili kuruluştan ayar raporu alınması zorunludur.
Damga ve mühür	Standart ürün kurallarına tabidir.	Firma damgası ile ayar ve ağırlık mühürleri bulunmalıdır.
Uygunlukta sorumlu kişi	—	Ürünü Borsa kasasına teslim eden piyasa üyesidir.
İthalatta belgeler	Genel ithalat kuralları uygulanır.	Gümrük beyannamesi, ithalat bilgi formu ve ayar raporu gerekir.

4. Standart Dışı Kıymetli Madenlerde Yükümlülükler

İlgili taraf	Temel yükümlülük
Ramat evi veya rafineri	Ürettiği standart dışı kıymetli maden üzerine firma damgasını vurmalıdır.
Ramat evi veya rafineri	Ürünün ayarını ve ağırlığını gösteren mühürleri vurmalıdır.
Piyasa üyesi	Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünden veya onun belirlediği kuruluştan ayar raporu almalıdır.

İlgili taraf	Temel yükümlülük
Piyasa üyesi	Ayar raporunu Kıymetli Madenler Piyasasına sunmalıdır.
Borsa kasasına teslim eden üye	Ürünün ayar raporundaki bilgilere uygun olmasından sorumludur.
Borsa Genel Müdürlüğü	İşlem ve teslim sürecinde gerekli her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

5. İthal Edilen Standart Dışı Kıymetli Madenlerde Belgeler

Durum	İbraz edilmesi gereken belgeler
Normal durum	Gümrük beyannamesi + standart dışı kıymetli maden ithalat bilgi formu + ayar raporu
İvedi durum	Gümrük beyannamesi + ayar raporu

İthalat bilgi formu, ithalatı gerçekleştiren **Borsa üyesi** tarafından düzenlenir.

6. Safılık Sınırlarına İlişkin Örnekler

Örnek ürün	Sınıflandırma
995/1000 safılıkta altın	Standart
994/1000 safılıkta altın	Standart dışı
%99,9 safılıkta gümüş	Standart
%99,8 safılıkta gümüş	Standart dışı
%99,95 safılıkta platin	Standart
%99,94 safılıkta platin	Standart dışı
%99,95 safılıkta paladyum	Standart
%99,90 safılıkta paladyum	Standart dışı

7. Cevherden Üretilen Kıymetli Madenler

Cevherden üretilen kıymetli madenler; maden ocaklarından çıkarılan cevherlerin ilk işleme tabi tutulması sonucunda elde edilen, ancak henüz tam olarak rafine edilmemiş kıymetli madenlerdir.

Bu ürünler;

- Dore bar,
- Granül,
- Diğer fiziki şekiller

hâlinde olabilir.

Bu tür kıymetli madenlerin Kıymetli Madenler Piyasasında işlem görebilmesi için üretim, ayar tespiti,

rafinaj, Borsa kasasına teslim ve alım satım aşamalarında belirli kurallara uyulması gerekir.

Cevherden üretilen dore bar, granül veya diğer şekillerdeki kıymetli madenlerle Kıymetli Madenler Piyasasında işlem yapacak üyeler ayar raporu almak zorundadır.

Ayar raporu;

- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünden veya
- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kuruluşlardan

alınır.

Dolayısıyla üretici kuruluş tarafından verilen bilgiler tek başına yeterli değildir. Ürünün özelliklerinin yetkili bir kuruluş tarafından incelenmesi ve resmî ayar raporuyla belgelenmesi gerekir.

Türkiye’de cevherden üretilen dore bar, granül ve diğer şekillerdeki kıymetli madenler iki farklı yöntemle Kıymetli Madenler Piyasasında işlem görebilir:

1. Rafinaj işleminden geçirilerek,
2. Ayar raporunda belirtilen kıymetli maden miktarlarına göre ayrı ayrı işlem yapılarak.

Birinci yöntem: Rafinaj işlemi

Yurt içinde cevherden üretilen kıymetli madenler öncelikle Türkiye’de kurulu rafinerilerde rafinaj işlemine tabi tutulabilir.

Rafinaj, cevherden elde edilen kıymetli madenin yabancı maddelerden arındırılması, saflık derecesinin yükseltilmesi ve standart ürün hâline getirilmesi işlemidir.

Örneğin altın ve gümüş içeren bir dore bar, rafinaj sonucunda saflaştırılarak ayrı altın ve gümüş ürünlerine dönüştürülebilir.

Rafinaj işleminin tamamlanmasından sonra kıymetli madenin;

- **Yedi iş günü içinde**
- Borsa kasasına teslim edilmesi,
- Kıymetli Madenler Piyasasında alım satıma konu edilmesi

gerekir.

İkinci yöntem: Ayar raporundaki miktarlara göre ayrı işlem

Cevherden üretilen kıymetli madenin mutlaka önce rafine edilmesi şart değildir.

Borsa tarafından belirlenecek işlem esasları çerçevesinde, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü veya onun belirlediği kuruluş tarafından düzenlenen ayar raporundaki miktarlara göre işlem yapılabilir.

Bu yöntemde ürünün içerdiği her kıymetli maden ayrı ayrı alım satıma konu edilir.

Örneğin ayar raporunda bir dore barın;

- 8 kilogram altın,
- 1 kilogram gümüş

içerdiği belirtilmişse, Borsanın belirlediği işlem esaslarına göre bu miktarlar ayrı ayrı işlem görebilir.

Burada fiziki ürün tek bir dore bar olsa bile ekonomik açıdan içindeki altın ve gümüş miktarları ayrı ayrı değerlendirilir.

İki yöntemin karşılaştırılması

Ölçüt	Rafinaj yöntemi	Ayar raporuna göre işlem
İşlemin temeli	Ürün önce saflaştırılır.	Ürünün içindeki maden miktarları esas alınır.
Rafineri zorunluluğu	Türkiye’de kurulu rafineride rafinaj yapılır.	Önceden rafinaj yapılması şart değildir.
Borsa kasasına teslim süresi	Rafinajın tamamlanmasından sonra 7 iş günü	Metinde özel bir 7 günlük süre belirtilmemiştir.
İşlem şekli	Rafine edilmiş kıymetli maden işlem görür.	Ayar raporundaki her kıymetli maden ayrı ayrı işlem görür.
Esas alınan belge	Rafinaj sonucundaki ürün ve ilgili kayıtlar	Yetkili kuruluş tarafından düzenlenen ayar raporu
Borsanın rolü	Teslim ve alım satım sürecini yürütür.	Ayrı ayrı işlemlerin esaslarını belirler.

8.1.12. İthalat

Standart işlenmemiş kıymetli madenlerin ithalatı yalnızca;

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,
- Kendi mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere kıymetli madenler aracı kuruluşları

tarafından yapılabilir.

Kıymetli madenler aracı kuruluşları, ithal ettikleri standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenleri **3 iş günü içinde Borsa İstanbul’a teslim etmek** ve bu madenlerin yurt içindeki ilk alım veya satım işlemini **yalnızca Borsada gerçekleştirmek** zorundadır.

Dahilde İşleme Rejimi istisnası

Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithal edilen işlenmemiş kıymetli madenlerin Borsa İstanbul’a

teslim edilmesi zorunlu değildir. Ancak ithalatın, kıymetli madenler aracı kuruluşu tarafından **3 iş günü içinde yazılı olarak Borsaya bildirilmesi** gerekir.

İthalat öncesi bildirim

“Peşin Ödeme”, “Mal Mukabili” veya “Bedelsiz” ödeme şekliyle yapılacak işlenmemiş kıymetli maden ithalatlarında, her işlem için gümrük beyannamesinin kapanış tarihinden **en az 1 iş günü önce** bildirim yapılmalıdır.

Bildirim;

- Ek-3'teki Borsa İstanbul İthalat Öncesi Bildirim Formundaki bilgiler kullanılarak,
- Tek Pencere Sistemi üzerinden

Borsa İstanbul'a yapılır.

Standart kıymetli madenlerin şartı

İthal edilen standart kıymetli madenlerin, Borsa İstanbul'un **Bar, Külçe ve Granülleri İşlem Görebilecek Rafineri Listesinde** bulunan rafineriler tarafından üretilmiş olması zorunludur.

Standart dışı kıymetli madenlerde gerekli belgeler

İthal edilen standart dışı işlenmemiş kıymetli madenler Borsa saklama kasasına teslim edilirken şu belgeler sunulmalıdır:

- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünden alınmış ayar analiz raporu,
- İthalat beyan raporu,
- İşlenmemiş Kıymetli Maden İthaline İlişkin Bilgi Formu (Ek-2).

8.1.13. Borsa Dışı İşlemlerin Borsaya Bildirimi

Kıymetli maden alım satım işlemlerinin esas olarak Borsa sistemi üzerinden yapılması gerekir. Ancak işlem yapma yetkisi bulunan üyeler, standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenleri Borsa dışında da karşılıklı olarak alıp satabilirler.

Borsa dışında gerçekleştirilen bu işlemlerin Borsa İstanbul'a bildirilmesi zorunludur. Bildirilen işlemler, Borsa dışında yapılmış olsa bile **Borsa işlemi olarak kabul edilir.**

Bildirim süresi ve yöntemi

Taraflar, işlem tarihini takip eden **5 iş günü içinde** bildirim yapmak zorundadır.

Bildirim;

- KİT üzerinden,
- **Borsa Dışı İşlem Raporu** menüsü kullanılarak gerçekleştirilir.

8.1.14. Piyasada teminat olarak kabul edilenler ve işlem teminatı

Kıymetli Madenler Piyasasında hangi varlıkların teminat olarak kabul edileceği, bunlara uygulanacak

değerleme katsayıları ve diğer teminat esasları **Takasbank tarafından hazırlanan prosedürlerde** belirlenir.

Piyasada işlem yapmaya yetkili üyeler, gerçekleştirdikleri işlemlerden doğabilecek risklerin karşılanması amacıyla **işlem teminatı yatırmak zorundadır.**

İşlem teminatına ilişkin usul ve esaslar;

- Borsanın görüşleri doğrultusunda,
- Takasbank mevzuatı kapsamında düzenlenir.

Üyenin piyasada gerçekleştirebileceği işlem büyüklüğünü ifade eden **işlem limiti**, yatırdığı işlem teminatına göre belirlenir. Buna göre teminat arttıkça işlem limiti de artabilir; yetersiz teminat durumunda ise işlem kapasitesi sınırlanır.

Teminatların yönetimi tamamen **Takasbank** tarafından gerçekleştirilir.

8.1.15. Takas işlemleri

Kıymetli madenlerin **fiziki takası ve saklaması**, Borsa tarafından belirlenen kıymetli maden saklama kasalarında gerçekleştirilir. Piyasadaki takas süreçlerinde, Takasbankın merkezi takas kurumuna ilişkin düzenlemeleri uygulanır.

Takas yükümlülükleri

Satıcı taraf;

- Sattığı kıymetli madeni belirlenen şartlara uygun şekilde Takas Merkezine teslim eder.
- Teslim karşılığında satış bedelini tahsil eder.

Alıcı taraf ise;

- Satın aldığı kıymetli madenin bedelini Takas Merkezine öder.
- Ödeme karşılığında kıymetli madeni teslim alır.

Takas yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin **takas alacakları ödenmez.** Başka bir ifadeyle üye, kendi yükümlülüğünü tamamlamadan alacağını tahsil edemez.

Son teslim ve ödeme saati

Piyasada;

- Kıymetli maden teslimatı için son saat: **17.00**
- Parasal yükümlülüklerin ödenmesi için son saat: **17.00**

olarak belirlenmiştir.

Aşağıdaki günlerde takas işlemi yapılmaz:

- Hafta sonları,
- Resmî tatil günleri,
- Yarım gün tatil olan günler.

Teslimatın türü ve tipi

Kıymetli maden teslimatı, işlemde belirlenen kıymetli madenin **aynı türü ve aynı tipiyle** gerçekleştirilir.

Örneğin işlem konusu standart altın külçesi ise teslimatın da işlem şartlarına uygun standart altın külçesi olarak yapılması gerekir. Başka bir maden veya farklı ürün tipiyle teslimat yapılamaz.

Rafine edilmemiş cevherden üretilen madenler

Rafinaj işlemi görmemiş, cevherden üretilmiş kıymetli madenlerde yapılan **kendinden kendine alış ve satış işlemlerinde** takas, ayar raporu üzerinden gerçekleştirilebilir.

Bu işlemlerde kıymetli maden fiilen Takas Merkezine teslim edilmese bile teslim edilmiş kabul edilir ve;

- İşlem komisyonu,
- Çekme komisyonu

tahsil edilir.

Erken takas

Normal toplu takas zamanı beklenmeden de takas gerçekleştirilebilir. Bunun için alış ve satış taraflarının kendi yükümlülüklerini yerine getirmiş olması gerekir.

Erken takas;

- Takas Terminali üzerinden talep girilmesi,
- Tarafların ödeme ve teslim yükümlülüklerini tamamlaması

şartıyla yapılır.

8.2. Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası (KMÖP)

Borsa İstanbul bünyesinde (Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası Bölümü) faaliyet gösteren piyasa; sektörün üretim finansmanını daha düşük maliyetle temin etmesini ve altının menkul kıymetleştirilmesini amaçlar. Piyasaya sadece **Kıymetli Madenler Piyasası üyeleri** başvurabilir.

8.2.1. İşlem Türleri ve Yapısı

- **Ödünç İşlemleri:** Fiyat (faiz/getiri oranı), vade ve miktarın serbestçe belirlendiği; vade sonunda asıl değer ve ilave değer kıymetli maden veya belirlenen para birimi üzerinden ödendiği işlemlerdir.
- **Yatırım Vekâleti İşlemleri:** Vekâleten değerlendirmek üzere sermaye ve vadedilen getirinin kıymetli maden veya para cinsinden müvekkile (vekâlet veren) geri ödendiği işlemlerdir.
- **Fiyat Tipleri:** Fiyatlandırma **TL/Kg** veya **ABD Doları/ons** üzerinden yapılır. Fiyat, parasal tutara değil kıymetli maden miktarına ilişkindir.

- **Emir Tipleri:** Tüm emirler limit emirdir. **Blok** (tamamı karşılanmalı) veya **Bölünebilir** (kısmi karşılanabilir) olarak iletilebilir.

8.2.2. İşlem Görebilen Madenler ve Standartlar

- **Maden Türleri:** Altın, gümüş, platin ve paladyum (32 Sayılı Karar standartlarına uygun).
- **Safılık Dereceleri:** Altında **1000/1000**; gümüş, platin ve paladyumda **100/100** safılık esas alınır.
- **Özel Şart:** İthalat veya cevherden üretilen madenlerin piyasada ödünç/vekâlet işlemine konu olabilmesi için önceden Kıymetli Madenler Piyasası'nda (KMP) alım-satımının yapılmış olması gerekir.

8.2.3. İşlem ve Seans Kuralları

- **İşlem Birimi ve Alt Limit:** İşlem birimi kilogramdır. Alt limit **en az 5 kg** olup emirler 1 kg ve katları şeklinde artar.
- **Seans Saatleri:** İş günlerinde **10:00 - 16:00** arasında kesintisizdir. Emirler seans süresince geçerlidir, seans sonunda karşılanmayanlar iptal edilir.
- **Valör ve Vadeler:** Sadece aynı gün valörlü (**T+0**) işlem yapılır. Vadeler **1 aya kadar her iş günü**, 1 aydan 365 güne kadar ise **1'er aylık periyotlarla** düzenlenebilir.
- **Eşleşme İlkesi:** Fiyat ve zaman önceliğine göre eşleşme sağlanır (Ödünç alma/vekâleten almada en yüksek getiri; vermede ise en düşük getiri en iyi fiyattır).

8.2.4. Takas, Teslimat ve Teminat Esasları

- **Takas Yetkilileri:** Kıymetli maden takası **Borsa İstanbul**, nakit takası **Takasbank** tarafından yürütülür.
- **Vade Sonu Teslimat:** Yükümlülükler fiziki (kıymetli maden) veya nakdi (TL/USD) olarak teslim edilebilir. Nakdi ödemelerde teslimat günündeki referans fiyat esas alınır.
- **Teminat Türleri:**
 - TL, efektif/döviz (USD, EUR),
 - kesin ve süresiz banka teminat mektupları (TL/USD),
 - devlet tahvili, hazine bonusu ve kira sertifikaları (%90'ı işleme alınır).
- **Teminat Oranları ve Değerleme:**
 - Üyeler net teminat tutarlarının **%90'ı kadar** işlem yapabilir.
 - Teminatlar her gün sonunda Borsa tarafından değerlemeye tabi tutulur.
 - İşlem tutarı toplam teminatın **%97'sine** ulaşırsa teminat tamamlama çağrısı yapılır ve oran yeniden %90 seviyesine çekilene kadar ek teminat yatırılması zorunludur.

**KIYMETLİ MADENLER VE KIYMETLİ TAŞLAR
PIYASASI ÇÖZÜMLÜ TEST**

1. Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar uyarınca, Borsa İstanbul bünyesinde kıymetli maden işlemi yapmaya yetkili üyelerce ithal edilen standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenlerin en geç kaç iş günü içinde Borsaya teslim edilmesi ve Borsada alım/satımının yapılması zorunludur?
A) 1 iş günü B) 2 iş günü C) 3 iş günü
D) 5 iş günü E) 7 iş günü
2. Yurt içinde cevherden üretilen dore bar, granül ve diğer şekillerdeki kıymetli madenler; Türkiye’de kurulu rafinerilerde rafinaj işlemine tabi tutulduktan sonra en geç kaç iş günü içinde Borsa kasasına teslim edilmek zorundadır?
A) 3 iş günü B) 5 iş günü C) 7 iş günü
D) 10 iş günü E) 15 iş günü
3. Kıymetli Madenler Piyasası'nda uygulanan Tek Fiyat Yöntemi ve Tek Fiyat Seansı ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
A) Tek fiyat seansı süresince spot piyasa seansına 15 dakika ara verilir.
B) Tek fiyat seansında sadece standart 1 kg altın için emir girilebilir.
C) Tek fiyat seansı için geçerli fiyat birimi sadece USD/ONS'dur.
D) Tek fiyat seansında valör süresi T+0, T+1 ve T+2 olarak seçilebilir.
E) Fiyat belirleme aşamasında emir girilemez, girilmiş emirler değiştirilemez veya iptal edilemez.
4. Kıymetli Madenler Piyasası'nda kullanılan kilogram ve ons ağırlık birimleri arasındaki dönüşümlere ilişkin aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
A) 1 kilogram = 31,1034768 ons
B) 1 ons = 32,1507465 gram
C) 1 kilogram = 32,1507465 ons
D) 1 kilogram = 100 ons
E) 1 ons = 100 gram

5. Kıymetli Madenler Piyasası'nda (Mini Külçe hariç) uygulanan fiyat adımları ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?
A) Altın (USD/ONS) - 5 cent
B) Altın (TRY/KG) - 1 Türk Lirası
C) Gümüş (USD/ONS) - 1 cent
D) Gümüş (TRY/KG) - 10 Kuruş
E) Platin (TRY/KG) - 10 Kuruş
6. Aşağıdaki kıymetli maden ve standart işlenmemiş saflık derecesi eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?
A) Standart İşlenmemiş Altın - En az 995/1000 saflık
B) Standart İşlenmemiş Gümüş - En az %99,9 saflık
C) Standart İşlenmemiş Platin - En az %99,95 saflık
D) Standart İşlenmemiş Paladyum - En az %99,95 saflık
E) Standart İşlenmemiş Altın - En az 900/1000 saflık
7. Dahilde İşleme Rejimi Kararı kapsamında gerçekleştirilen işlenmemiş kıymetli maden ithalatı ile ilgili aşağıda verilen kurallardan hangisi doğrudur?
A) İthal edilen madenlerin 3 iş günü içinde Borsa İstanbul kasasına teslim edilme şartı vardır.
B) İthal edilen madenlerin Borsa İstanbul'a teslim şartı bulunmayıp, 3 iş günü içinde Borsaya yazılı bilgi verilmesi zorunludur.
C) Dahilde İşleme Rejimi kapsamındaki ithalatlar Borsa mevzuatından tamamen muaf olup hiçbir bildirim gerektirmez.
D) İthalat işlemlerinde Borsa teslim süresi 10 takvim gününe uzatılır.
E) Sadece TCMB tarafından gerçekleştirilebilir.

8. Piyasa üyelerinin Borsa dışında gerçekleştirdikleri standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli maden alım satım işlemlerini Borsaya bildirmeleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Borsa dışında gerçekleştirilen bu işlemler de Borsa işlemi olarak kabul edilir.
- B) Bildirim, işlem tarihini takip eden 5 iş günü içinde KİT üzerinden yapılır.
- C) İşlem komisyonu normal işlemlerden farklı olarak %50 indirimli hesaplanır.
- D) Alıcı taraftan ayrıca çekme komisyonu tahsil edilir.
- E) 5 iş günü içinde bildirilmezse ilave cezai komisyon ve gecikme faizi uygulanır.

9. Ham Elmas Ticaretinin Düzenlenmesine ve Denetlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, Türkiye ithalat ve ihracat otoritesi olarak ham elmas sertifikalarını incelemeye, teyit etmeye ve sertifika düzenlemeye yetkili kılınan kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)
- B) Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü
- C) Borsa İstanbul A.Ş.
- D) Ticaret Bakanlığı
- E) Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

10. Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası'nda (KMÖP) gerçekleşecek bir ödünç işlemine ilişkin emir miktarı ile ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Alt limit en az 1 kg olup, emirler 1 kg ve katları şeklinde artar.
- B) Alt limit en az 5 kg olup, emirler 1 kg ve katları şeklinde artar.
- C) Alt limit en az 5 kg olup, emirler 5 kg ve katları şeklinde artar.
- D) Alt limit en az 10 kg olup, emirler 5 kg ve katları şeklinde artar.
- E) Alt limit bulunmamakta olup, emirler istenilen gramajda iletilebilir.

11. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda gerçekleşen işlemlerde kıymetli maden yükümlülüğü için son teslimat saati ve parasal yükümlülükler için son ödeme saati kaçtır?

- A) 15:00 B) 15:45 C) 16:00 D) 16:10 E) 17:00

12. Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası'nda (KMÖP) aynı kıymetli maden cinsi, ayarı, vadesi ve para birimine sahip emirler arasında öncelik kuralları uygulanmaktadır. Buna göre, "ödünç alma" ve "ödünç verme" emirleri için en iyi fiyat tanımı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	Ödünç Alma İçin En İyi Fiyat	Ödünç Verme İçin En İyi Fiyat
A)	En düşük getiri oranlı emir	En yüksek getiri oranlı emir
B)	En yüksek getiri oranlı emir	En yüksek getiri oranlı emir
C)	En yüksek getiri oranlı emir	En düşük getiri oranlı emir
D)	En düşük getiri oranlı emir	En düşük getiri oranlı emir
E)	İşlem hacmi en büyük olan emir	Zaman önceliği en önce olan emir

13. KMÖP'de işlem gerçekleştiren bir üyenin toplam işlem tutarı, toplam net teminat tutarının yüzde kaçına ulaştığında Borsa tarafından "teminat tamamlama çağrısı" yapılır?

- A) %80 B) %85 C) %90 D) %95 E) %97

14. Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası'nda yapılan işlem ve takas hesaplamalarında esas alınan saflık dereceleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İşlemler 32 Sayılı Karar'da tanımlanan standart kıymetli madenler üzerinden yapılır.
- B) Altın işlemlerinde 1000/1000 saflık derecesi esas alınır.
- C) Gümüş işlemlerinde 100/100 saflık derecesi esas alınır.
- D) Platin ve paladyum işlemlerinde 1000/1000 saflık derecesi esas alınır.
- E) İthalat yoluyla gelen madenler KMP'de alım satımı yapılmadan ödünç işlemine konu olamaz.

15. KMÖP'nin seans saatleri, valör ve vade yapısına ilişkin aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- A) İşlemler T+1 ve T+2 valörlü olarak gerçekleştirilebilir.
- B) Seans saatleri iş günlerinde 09:30 - 17:30 arasında uygulanır.
- C) 1 aydan uzun vadeli işlemler en fazla 180 güne kadar düzenlenebilir.
- D) Piyasada gerçekleşen işlemler sadece aynı gün valörlü (T+0) olarak yapılabilir.
- E) Seans sonuna kadar eşleşmeyen emirler bir sonraki günün seansına devreder.

16. KMÖP'de gerçekleşen bir ödünç/yatırım vekâleti işleminde vade sonunda ödemenin nakit olarak yapılması tercih edilirse, ödenecek tutar nasıl hesaplanır?

- A) İşlem günündeki spot fiyat ile faiz ve maden miktarı çarpılarak
- B) Vade sonu teslimat günü için geçerli olan referans fiyat ile faiz ve maden miktarı toplamı çarpılarak
- C) Merkez Bankası gösterge kurlarından sabit faiz oranı düşülerek
- D) Yalnızca ana para tutarının Takasbank gecelik faiz oranıyla çarpılmasıyla
- E) İlk işlem günündeki fiyata Borsa payının eklenmesiyle

www.finansed.com

**KIYMETLİ MADENLER VE KIYMETLİ TAŞLAR
PİYASASI TESTİ AÇIKLAMALI ÇÖZÜMLERİ**

Çözüm 1: (C)

"Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 7'nci maddesinin (a) ve (d) bentlerinde... bu üyeler tarafından ithal edilen standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenlerin **3 (üç) iş günü** içinde Borsaya teslimi ile Borsada alım/satım zorunluğu getirilmiştir."

Çözüm 2: (C)

"Türkiye'de kurulu rafinerilerde rafinaj işlemine tabi tutulur ve rafinaj işleminin tamamlanmasını müteakip **yedi (7) iş günü** içinde Borsa kasasına teslim edilir..."

Çözüm 3: (D)

"Tek fiyat seansında sadece standart 1 kg altın için takas tarihi T+0 ve fiyat birimi USD/ONS olan emirler girilebilir." ve "Tek fiyat emirleri için valör **sadece T+0'dır.**" Dolayısıyla D seçeneğinde yer alan T+1 ve T+2 valör seçeneği yanlıştır.

Çözüm 4: (C)

Metnin "*Fiyat Birimleri*" başlığı altında geçen kesin sabit değerlere göre: **1 kilogram = 32,1507465 ons** ve **1 ons = 31,1034768 gram** olarak kabul edilir.

Çözüm 5: (E)

- Altın/Platin/Paladyum (USD/EUR)/ONS - 5 cent
- Altın/Platin/Paladyum TRY/KG - **1 Türk Lirası**
- Gümüş (USD/EUR)/ONS - 1 cent
- Gümüş TRY/KG - 10 Kuruş
- Platin'in TRY/KG birimindeki fiyat adımı 10 Kuruş değil, **1 Türk Lirası**'dır. Doğru yanıt E seçeneğidir.

Çözüm 6: (E)

Altın en az 995/1000; gümüş en az %99,9; platin ve paladyum en az %99,95 saflıktadır. Altın için verilmiş olan 900/1000 ifadesi (E seçeneği) standart dışı kategorisine gireceği için yanlıştır.

Çözüm 7: (B)

"Kıymetli madenler aracı kuruluşlarınca Dahilde İşleme Rejimi Kararı kapsamında gerçekleştirilen işlenmemiş kıymetli maden ithalatında, ithal edilen standart ve standart dışı işlenmemiş kıymetli madenlerin **Borsa İstanbul A.Ş'ye teslim şartı bulunmayıp, üç iş günü içinde kıymetli madenler aracı kuruluşu tarafından Borsaya yazılı olarak bilgi verilmesi zorunludur.**"

Çözüm 8: (C)

"İşlem komisyonu Borsa Dışı İşlem Raporu girildiği andaki ve gündeki veriler üzerinden **normal bir işlem**den bir fark olmaksızın hesaplanır." Dolayısıyla C seçeneğinde belirtilen indirimli hesaplama ifadesi yanlıştır.

Çözüm 9: (C)

"Kimberley Süreci Sertifika Sisteminde İstanbul Altın Borsası (mevcut durumda **Borsa İstanbul**) Türkiye ithalat ve ihracat otoritesi olarak belirlenmiştir."

Çözüm 10: (B)

"İşlemlerde alt limit en az 5 kg olmak zorundadır. Emir miktarı 1 kg ve katları olarak artar."

Çözüm 11: (E)

"Piyasada, kıymetli maden yükümlülüğü için son teslimat saati ve parasal yükümlülükler için son ödeme saati **17.00'dir.**"

Çözüm 12: (C)

Ödünç alma talebinde bulunan taraf piyasada borçlanmak istediği için daha yüksek faiz/getiri oranı teklif eden emir öne geçer (**en yüksek getiri oranı**). Ödünç veren taraf ise piyasaya kaynak sağladığından daha düşük orana razı olan emir öne geçer (**en düşük getiri oranı**). Bu nedenle doğru yanıt C seçeneğidir.

Çözüm 13: (E)

Teminat esaslarına göre; üyeler net teminatlarının en fazla %90'ı oranında işlem yapabilirler. Ancak riskli durumlarda; "Ödünç işlem tutarlarının teminat tutarları toplamının %97'sine ulaşması durumunda teminat tamamlama çağrısında bulunulur..." hükmü gereği teminat tamamlama sınırı **%97'dir.**

Çözüm 14: (D)

"Ödünç ve vekâlet işlemleri, altında 1000/1000; gümüş, platin ve paladyumda ise 100/100 saflık dereceleri esas alınarak yapılır." Dolayısıyla platin ve paladyum için 1000/1000 ifadesini içeren D seçeneği yanlıştır.

Çözüm 15: (D)

- Valör: Sadece aynı gün valörlü (**T+0**) yapılır (A yanlış, D doğru).
- Seans Saatleri: **10.00 - 16.00** arasındır (B yanlış).
- Vadeler: 365 güne kadar düzenlenebilir (C yanlış).
- İptal Mekanizması: Eşleşmeyen emirler devretmez, seans sonunda iptal edilir (E yanlış).

Çözüm 16: (B)

"...ödenecek tutar seçilen fiyat tipine göre teslimat günü için geçerli olan referans fiyatla faiz ve kıymetli maden miktarının toplamının çarpılması ile bulunur."